

سرشناسه: جودکی، علی اکبر، ۱۳۴۷-
عنوان و نام پدیدآور: دستنامه کاربردی قانون برگزاری مناقصات
/نویسنده علی اکبر جودکی.
مشخصات نشر: تهران: هفت آسمان، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری: ۳۲۷ ص.
شابک: ۱۵۰۰۰۰ ریال: ۲-۵۸-۷۷۹۳-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی: فیفا
موضوع: مناقصه — ایران — دستنامه ها
موضوع: معاملات دولتی — قوانین و مقررات — ایران
رده بندی کنگره: ۱۳۹۰ ج ۹ الف / HD ۳۸۶۱
رده بندی دیویی: ۶۵۸/۷۲۳۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی: ۳۲۵۰۴۲۱

انتشارات هفت آسمان

عنوان کتاب: دستنامه کاربردی قانون برگزاری مناقصات
با مشارکت بانک ملی ایران
نویسنده: علی اکبر جودکی
مدیر هنری: نجم الدین فرخ یار
حروفچینی و صفحه آرایی: ناپ گرافیک
مدیر اجرایی و ویراستار: الهام جودکی
چاپ و صحافی: هفت رنگ
تیراژ: ۱۵۰۰ نسخه
ناشر: هفت آسمان
نوبت چاپ: چاپ اول ۱۳۹۰
شابک: ۲-۵۸-۷۷۹۳-۹۶۴-۹۷۸
قیمت: ۱۵۰۰۰۰ ریال
نشانی ناشر: تهران - صندوق پستی: ۱۱۱۵۵/۴۸۴۴
تلفن ناشر: ۸۸۸۱۱۰۵۴
کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

هرگونه بهره برداری از مطالب کتاب مستلزم اجازه کتبی از ناشر است.

فهرست مطالب

۹	مقدمه
۱۳	تقدیرنامه
۱۵	فصل اول - کلیات
۱۶	ماده ۱- کاربرد
۲۵	ماده ۲- تعریف
۴۳	ماده ۳- طبقه بندی معاملات
۴۶	ماده ۴- طبقه بندی انواع مناقصات
۵۷	فصل دوم - سازماندهی مناقصات
۵۸	ماده ۵- کمیسیون مناقصه
۷۲	ماده ۶- وظایف کمیسیون مناقصه
۹۶	ماده ۷- هیأت رسیدگی به شکایات
۱۰۲	ماده ۸- وظایف هیأت رسیدگی به شکایات
۱۰۳	فصل سوم - برگزاری مناقصات
۱۰۴	ماده ۹- فرآیند برگزاری مناقصات
۱۱۳	ماده ۱۰- تأمین منابع مالی
۱۱۴	ماده ۱۱- روش های انجام مناقصه
۱۱۹	ماده ۱۲- ارزیابی کیفی مناقصه گران
۱۲۱	آیین نامه اجرایی بند «ج» ماده (۱۲)
۱۳۷	ماده ۱۳- فراخوان مناقصه
۱۳۷	ماده ۱۴- اسناد مناقصه
۱۳۸	ماده ۱۵- ترتیب و تسلیم پیشنهادها

۱۳۹	ماده ۱۶- شرایط تسلیم و تحویل پیشنهادها
۱۴۱	ماده ۱۷- توضیح و تشریح اسناد
۱۴۲	ماده ۱۸- گشایش پیشنهادها
۱۴۴	ماده ۱۹- ارزیابی فنی بازرگانی پیشنهادها
۱۴۴	ماده ۲۰- ارزیابی مالی و تعیین برنده مناقصه
۱۴۵	ماده ۲۱- انعقاد قرارداد
۱۴۷	فصل چهارم - مقررات مناقصات
۱۴۸	ماده ۲۲- شرایط ارسال اسناد و مکاتبات
۱۵۱	ماده ۲۳- مستندسازی و اطلاع رسانی
۱۵۵	آیین نامه اجرایی نظام مستندسازی و اطلاع رسانی
۱۷۷	ماده ۲۴- تجدید و لغو مناقصه
۱۷۷	ماده ۲۵- نحوه رسیدگی به شکایات
۱۷۷	ماده ۲۶- نحوه برگزاری مناقصه محدود
۱۸۱	آیین نامه اجرایی بند «الف» ماده (۲۶)
۱۸۹	ماده ۲۷- ترک تشریفات مناقصه
۱۹۱	ماده ۲۸- ترکیب هیأت ترک تشریفات مناقصه
۲۰۲	ماده ۲۹- موارد عدم برگزاری مناقصه
۲۱۴	آیین نامه ماده (۲۹)
۲۳۸	آیین نامه تشخیص صلاحیت مشاوران
۲۵۳	ماده ۳۰- فسخ قوانین

«مقدمه»

علی رغم بسط اندیشه «خصوصی سازی و کوچک کردن دولت» و با وجودی که دولت خصوصی سازی را یکی از شروط لازم بر ایجاد توسعه اقتصادی قلمداد نموده و در صدور اجراء و اعمال آنست، هم اکنون معاملات انجام شده توسط دستگاههای دولتی حجم زیاد و قابل توجهی از معاملات و قراردادهای منعقد در کشور را به خود اختصاص داده است. دولت خدمات و کالاهای مورد نیاز خود را از طریق مناقصه و کالاهای خود را از طریق مزایده به فروش می رساند، دستگاههای دولتی برای رفع نیازهای خود الزام در برقراری روابط با اشخاص حقیقی یا حقوقی (دولتی یا خصوصی) دارند و بر این اساس مبادرت به انجام معاملات و انعقاد قراردادهای لازم می نمایند.

«... در حال حاضر برآورد می شود که حجم مالی مناقصات ایران ۱۰۰/۰۰۰ میلیارد ریال باشد.»^۱ بخش عمومی یا دستگاههای دولتی برای واگذاری تعهد و یا تأمین کالاها و محصولات مورد نیاز و یا به عبارتی «ارجاع کار» همواره ملزم به رعایت ضوابط و مقرراتی هستند و بی تردید در جوامعی که دولت نقش برجسته تری در اقتصاد دارد «در اقتصاد فربه دولتی» و درعمل بزرگترین «کار فرما»ی کشور محسوب می گردد، تنظیم قوانین و ضوابط و مقررات دقیق که بر مبنای مطالعات عمیق، گسترده و همه جانبه صورت پذیرفته باشد، جایگاه رفیع و نقش بسیار مؤثر و غیر قابل انکاری در به سامان رساندن بازار کالاها و خدمات داشته و ضمن شفاف نمودن مراحل کار و حذف تبعیض و گسترش روحیه رقابت پذیری و توجه به کیفیت و ایجاد رویه ثابت، ارتکاب تقلب و فساد را به حداقل رسانده و برقراری نظام نظارتی کارا و بازدارنده را امکان پذیر ساخته و در نهایت موجب جلب اعتماد عمومی و بخش فعال و سازنده کشور خواهد شد.

در کشور عزیز ما الزام به انجام معاملات دولتی به روش مناقصه و مزایده، اولین بار در قانون محاسبات عمومی کشور مصوب اسفند ماه ۱۳۸۹ شمسی تبلور یافت و تا زمان انتشار «قانون برگزاری مناقصات» فرآیند برگزاری مناقصه در ایران بر اساس بخش سوم از فصل دوم قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۴۹ و اصلاحیه ۱۳۶۶ و آیین نامه تعیین برنده مناقصه، مصوب سال ۱۳۵۴ شکل می گیرد.

منابع قانونی محدود تا قبل از تصویب «قانون برگزاری مناقصات» از شفافیت و جامعیت لازم برخوردار نبود و فاقد ویژگی‌های لازم برای تأمین اهداف اساسی در برگزاری مناقصات بود. صاحب‌نظران: - ابهام در اجرای قانون (به دلیل عدم جامعیت و شفاف نبودن).

- اعطای امتیاز به بخش دولتی در مقابل بخش خصوصی.

- ایجاد روز افزون شرکت‌های دولتی و گسترش آنها در سایه حمایت‌های ناشی از امتیاز دهی به بخش دولتی و ایجاد موانع برای بخش خصوصی.

- فقدان نظام جامع و دقیق ارزشیابی.

- توجه به «قیمت حداقل» و نادیده انگاشتن کیفیت و بی توجهی به آثار زیانبار آن در اقتصاد کشور و در نتیجه جلوگیری از رشد کیفی کالاها و خدمات.

- عدم جمع‌آوری اطلاعات «فقدان بانک اطلاعاتی».

- نبود مرجع قانونی برای رسیدگی به شکایات.

- «گسترش موارد ترک تشریفات مناقصه» و سلب امکان نظارت عمومی و بسیاری موارد

دیگر را در شمار مشکلات ناشی از فقدان قانون جامع و منطبق با اهداف مترقی در انجام «معاملات دولتی» تلقی نموده‌اند، در نهایت منابع قانونی مذکور فراگیری لازم را

برای تحت پوشش قراردادن دستگاه‌های مختلف در قوای سه‌گانه (مقننه، مجریه، قضائیه) نداشت و عدم برقراری ضوابط و مقررات شکلی، تدوین آیین‌نامه‌های متعدد و اجرای

تشریفات گوناگون مناقصات را در بخش عمومی و شرکت‌های دولتی موجب گردید.

تأمین اهداف اساسی و بنیادین مورد نظر دولت در برگزاری مناقصات، نظیر:

- یکنواخت کردن ضوابط و مقررات مربوط به اجرای تشریفات مناقصات در دستگاه‌های دولت.

- شفاف‌سازی فرآیند مناقصه.

- حذف تبعیض و عادلانه کردن فرآیند مناقصات.

- جلوگیری از ارتکاب تقلب و فساد.

- ایجاد سیستم نظارتی دقیق، کارآمد و پاسخگو.

- حمایت از صنایع داخلی و اشتغال.

- امنیت ملی و برابری اجتماعی (برخورداری از حقوق اجتماعی یکسان).

- و در نهایت توسعه ملی.

موجب گردید تا در سال ۱۳۸۲ «طرح برگزاری مناقصات» به تصویب مجلس شورای اسلامی

برسد، در تعاقب پس از طرح در مجمع تشخیص مصلحت نظام در بهمن ماه ۱۳۸۳ «قانون

برگزاری مناقصات» ابلاغ گردید. قانون یاد شده صرفاً در حوزه «معاملات دولتی» کاربرد

دارد و می‌توان آن را «خاص» تلقی نمود، زیرا همانطور که گفته شد دایره شمول آن تنها

«معاملات دولتی» را در بر می‌گیرد.

برخی از ویژگی‌های مهم «قانون برگزاری مناقصات» در مقایسه با قوانین و مقررات قبلی عبارتند از:

- تأسیس «کمیته فنی بازرگانی».

- تأسیس «هیأت رسیدگی به شکایات».
 - تأسیس «پایگاه ملی اطلاع رسانی مناقصات».
 - طرح «قیمت متناسب» یا «مناسبترین قیمت» به جای «کمترین قیمت».
 - طرح «ارزیابی کیفی مناقصه گران».
 - طرح «ارزیابی فنی - بازرگانی پیشنهادها».
 - طرح «توضیح و تشریح اسناد».
 - طرح «مستندسازی و اطلاع رسانی».
 - تصویب آیین نامه های اجرایی لازم (در جهت یکسان سازی).
 - شفاف شدن «اصل رقابت» بین پیمانکاران و سازندگان طرح های عمومی و عمرانی.
 - شفافیت در اسناد.
 - «اصل غیر محدود بودن مناقصه» و ایجاد شرایط مساوی برای رقابت و امکان حضور همه فعالان.
 - و فراگیر شدن در عرصه قوای سه گانه (مقننه، مجریه و قضاییه).
- با توجه به طرح پرسش های بسیار مسئولین و مأمورین دستگاه های دولتی (مناقصه گزاران) و ارائه دهندگان خدمات و کالا، پیمانکاران، سازندگان و ... (مناقصه گران)، راجع به اجراء و اعمال قانون و ضرورت تشخیص و شناخت اعتبار قوانین و مقررات و آیین نامه ها و یا بخش نامه های موجود و ضرورت تعیین ناسخ و منسوخ آنها، مؤلف با بهره مندی از سوابق خدمت در بانک ملی ایران و آشنایی با موانع و مشکلات پیش رو در حد توان و با اتکاء بر توشه قلیل خود درصدد تألیف و تدوین این کتاب با عنوان «دستنامه کاربردی قانون برگزاری مناقصه» برآمد.
- و با توجه به این مهم که مجریان قانون و اشخاص حقیقی و حقوقی که به نحوی در اجرای قانون نقش دارند، دارای تخصص های مختلف می باشند و طرح مباحث گوناگون حقوقی و نگارش و تفسیر موضوعات به زبان حقوقی، ممکن است در عمل آن را از ویژگی (کاربردی) و استفاده همگانی خارج سازد، سعی نموده است در حد امکان در نگارش متن از عبارات ساده و روان استفاده نماید و ارائه مطالب نیز با پیروی از تقسیم بندی انجام شده در متن قانون صورت پذیرد.
- در خاتمه ضمن تقدیر و ارج نهادن بر یاری و مساعدت صادقانه مسئولین و همکاران عزیز و ارجمندم در ادارات «کل ساختمان» و «حقوقی و دعاوی» بانک ملی ایران، از تمامی اساتید معظم در رشته حقوق و سایر تخصص های مرتبط و همه کسانی که صاحب اندیشه در این حوزه هستند، صمیمانه تقاضا دارد تا با انعکاس و ارسال نقدها و نقطه نظرات خود، مؤلف را در ارائه مجموعه ای کامل تر یاری نمایند.